

medvirkende til i Tyskland at styrke Tilliden til, at Danmark vilde forsvare sin Neutralitet med den Militærmagt, der stod til dets Raadighed, og forebygge, at dansk Territorium blev benyttet som Operationsbasis mod Tyskland.

Der kom en anden Krise i Oktober 1916. Tilliden til, at de tyske Landhære kunde fremtvinge Afgørelsen, svandt, efterhaanden som Tiden rykkede frem. Fra konservativ Side blev der allerede i Efteraaret 1915 rejst Krav om den hensynsløse Undervandskrig. De blev skarpt tilbagevist af Rigskansleren, som kunde støtte sig paa et stærkt Flertal i Rigsdagen, men de blev med stigende Styrke gentaget i Foraaret 1916. Endnu var der et Flertal i Rigsdagen mod Undervandskrigen, og Rigskansleren kunde afvise den med at henvise til, at Offensiven ved Verdun, som var begyndt i Foraaret, efter Overkommandoens Mening vilde hidføre Afgørelsen. Men Afgørelsen faldt ikke ved Verdun, og saa kommer der en Krise om Efteraaret. Forholdet havde forskudt sig i Sommerens Løb. Alle Fraktioner over til Socialdemokraterne stod splittet i Rigsdagen, og det er tvivlsomt, om Flertallet var for eller imod. Overkommandoen havde endnu sidst i August erklæret sig imod, men havde senere, i September Maaned, forandret Anskuelse, og Rigskansleren var usikker. Jeg har i mine Dagbøger noteret, hvorledes paa dette kritiske Tidspunkt Føreren for det uafhængige tyske Socialdemokrati, Haase, med hvem jeg stod paa en venskabelig Fod, kom til mig og sagde: Partiførerne har i Dag været samlet hos Rigskansleren, som har meddelt os, at der staar 3 Armékorps rede til at marchere ind i Danmark. Samme Dag faar jeg fra ganske anden Side, nemlig af en nordslesvigsk værnepligtig, som var blevet haardt saaret og igen, efter at være nogenlunde helbredet, var blevet afkommanderet til Kortafdelingen i den store Generalstab, den Meddelelse, at der ved Nattetid var kommet et Iltegram til Generalstaben, hvorefter alle Presser skulde sættes i Gang med Trykning af Generalstabskort over Danmark, som skulde være færdige med den korteste Frist og straks forsendes til Tropperne. Begge disse Efterretninger fik jeg paa en og samme Dag. Naar Faren den Gang drev over, var det, fordi der i Rigsdagen opnaaedes Enighed om, at Afgørelsen skulde overlades til Hindenburg, og Overkommandoen, som havde Brug for alle Tropper i Rumænien, erklærede saa, at Undervandskrigen ikke maatte

begyndes, før den hollandske og den danske Grænse var befæstet.

I Stedet for en Invasion i Danmark blev der kun sendt godt 3 000 militære Straffanger til Nordslesvig, hvor de anlagde den overordentlig stærke Befæstningslinie, der strakte sig fra Hoptrup i Øst til Skærbæk i Vest, og som det har kostet os saa meget Besvær og saa betydelige Summer at faa sprængt og sløjft efter Krigen.

Det er mit bestemte Indtryk, at paa dette Tidspunkt, hvor Kampene i Rumænien lagde meget stærkt Beslag paa Tysklands Tropper, var det af virkelig Betydning, at Danmark raadede over en Militærstyrke, der i givet Tilfælde kunde og vilde forsvare Neutraliteten. Det vil altid være saaledes, at den store Stat har mangfoldige Opgaver at løse under Krigen. Det er derfor kun en vis lille Del af sin Magt, den kan anvende til Løsning af saadanne særlige Opgaver som den, der i dette Tilfælde var Tale om. Og Tilstedeværelsen af en selv ret beskedent Hærmagt er da et virksomt Neutralitetsværn.

Det ærede Medlem Hr. Niels Petersen mente forleden, at et effektivt Forsvar for Neutraliteten nødvendigvis maatte føre til en Alliancepolitik. Dette var, som det fremgik af den højtærede Udenrigsministers Udtalelser i Gaar, i Virkeligheden ogsaa Professor Matzens Standpunkt. Det ærede Medlem henviste i denne Forbindelse til Danmarks Stilling i 1807 og til Belgiens Stilling i 1914. Det maa uden videre indrømmes, at et alvorligt Forsvar for Neutraliteten i Regelen vil fremtvinge Deltagelse i Krigen, men det udelukker ikke, at Muligheden for et effektivt Forsvar, som foran antydnet, forringer Krigsfaren, ja, hyppigt afvender Angreb paa Neutraliteten. Og det er, hvad der for mig er af særlig Betydning, naar vi staar overfor det foreliggende Afrustningsforslag.

Den højtærede Udenrigsminister har utvivlsomt Ret i, at Neutraliteten altid staar i Fare for at brydes, naar krigsførende Magters Interesser kræver det. Men her maa vi opkaste Spørgsmaalet: Hvad er det, som bestemmer krigsførende Magters Interesser i det givne Øjeblik? Det vil altid være en Afvejning af Vinding mod Tab, og kun naar man ved en saadan Afvejning kommer til det Resultat, at der er Fordel forbundet med at bryde en Stats Neutralitet, vil man skride til et Neutralitetsbrud.

Den store tyske Generalstab regnede ved Krigens Udbrud med et Tab paa 200 000